

Ammerlaan: '36% energiebesparing

De Horti Fair stond bol van zaken die de tuinder nodig zou kunnen hebben om op verantwoorde wijze met energie om te kunnen gaan. Bij vele toeleveranciers duiken varianten en daaruit voortgebrachte systemen van de GeslotenKas op. Het blijkt dat vooral de kas van Themato een sterke basis heeft gelegd voor nieuwe ontwikkelingen. Theo Ammerlaan over zijn ervaringen en zijn ideeën.

Theo Ammerlaan: "Ik denk dat er in de GeslotenKas nog veel meer muziek zit."

TEKST EN BEELD: HERMA ENTHOVEN Ook in een GeslotenKas zul je aan teeltwisseling moeten doen. Bij Themato is dat niet anders, vandaar dat het tomatengewas er op het moment van ons bezoek bijna uit is. De laatste tomaten voorlopig, want komend seizoen wordt de kas verhuurd aan Groeiservice voor een paprikateelt. Ook andere dan tomatentelers hebben de ontwikkelingen op de voet gevolgd en zich afgevraagd wat zo'n kas voor hun gewas zou kunnen betekenen.

Er zit nog meer muziek in

Twee jaar na de introductie is het tijd om van Theo Ammerlaan te horen waarom de GeslotenKas zo uitgebreid in de belangstelling staat. Wat is zijn belangrijkste conclusie met betrekking tot het telen onder volledig geconditioneerde omstandigheden? De teler: "Belangrijk is dat we onze doelstellingen hebben gehaald." Die doelstellingen waren: 27% energiebesparing en 18% productieverhoging ten opzichte van het referentiejaar 2003.

"Het resultaat was 36% energiebesparing en 20% productieverhoging. Het eerste jaar kwamen we daar niet aan, afgelopen jaar wel. Ik heb het idee dat er in de toekomst nog veel meer muziek in zit. Er zit volgens mij nog een veel grotere productiepotentie in." Telen in een GeslotenKas blijkt dus goed te kunnen en biedt zeker perspectieven voor

de toekomst. Ammerlaan stelt dat je vooral in het begin moet leren anders tegen de zaken aan te kijken.

Een even belangrijk resultaat van de GeslotenKas is dat ook diverse andere telers en toeleveranciers de handschoen hebben opgepakt en zich op verschillende manieren bezig gaan houden met teeltvragen. Daarbij willen de telers wat de klimaatcondities betreft de regie strak in handen houden. Want als je het juiste gereedschap hebt om het klimaat te maken zoals je wilt, dan kun je niet alleen uitkomen op een flinke energiebesparing, maar je kan dan ook een energiezuinige productie realiseren.

"Persoonlijk zie ik de halfgeconditioneerde teelten niet zo zitten. Je houdt dan toch oncontroleerbare onderdelen, waar je afhankelijk van blijft", beweert Ammerlaan, "juist de volledige controle is voorwaarde voor een goed resultaat". Maar de tuinder is blij dat er nu veel ervaringen zullen worden opgedaan, omdat iedere teler op zijn manier verder blijft denken en experimenteren. Op het gebied van ondergrondse opslag, koeling, en kassen zal veel kennis worden opgedaan. Uiteindelijk komen al die ervaringen samen. "Er is heel veel in beweging gezet", aldus deze teler.

CO₂-emissierechten

De teler stelt dat we in de nabije toekomst duurzaamheid en intensiviteit moeten combineren. Ook al omdat ener-

Het Themato-team, met van links naar rechts Martien Duijndam, Theo Ammerlaan en zoon Marco Ammerlaan, wist de doelstellingen ruim te halen.

en 20% productieverhoging'

gie steeds duurder wordt en de druk op wereldwijde klimaatbeïnvloeding steeds belangrijker.

In de gesloten Kas is de CO₂ uitstoot minimaal. Hij stelt: "Als dit soort zaken beloond zouden worden, dan verdien je er als tuinder ook eens een keer wat aan. Meestal neem je allerlei maatregelen ten behoeve van het milieu die alleen maar geld kosten. Ik zou graag zien dat het voorstel over de CO₂-emissierechten liever vandaag dan morgen wordt uitgevoerd. De tuinbouw heeft naar mijn idee meer aan belonen van degenen die besparen, dan aan subsidies op gasverbruik."

Telen met een constant hoog CO₂-niveau levert een flinke productieverhoging op. Je kan het CO₂-niveau krijgen op de hoogte die je zelf wil hebben. "Wij hebben het gehalte in principe op 1000 ppm ingesteld. Maar ik zou graag onderzocht hebben hoe die hoogte gedurende het seizoen en gedurende de dag zou moeten verlopen. Nu brengen we alleen wat variatie aan door aan het begin van de dag wat lager te beginnen. Maar er valt nog meer uit te halen als je dit volgens een bepaalde lijn zou regelen."

Wisselwerking open en gesloten kas

De combinatie van een open en een gesloten kas is volgens Ammerlaan absoluut gewenst om van alle voordelen te kunnen profiteren. Een op zichzelf staande geheel gesloten kas, zonder afnemer van warmte, kost teveel en blijft met een overschot aan energie zitten.

"Nu is het zo dat we in 14.000 m² investeren en er dan een rendement uit kunnen halen voor 54.000 m². De gesloten kas is de energiemotor voor ons hele bedrijf."

Blijkt de verhouding open/gesloten de juiste? "Het lijkt een goede verhouding. We zitten hier natuurlijk met een bestaande situatie. De twee gesloten afdelingen omvatten 27% van de tuin. Bij de berekeningen vooraf had Innogrow de ideale verhouding op 30 - 70% berekend. Daar zitten we dus niet ver vanaf."

Zou hij in een nieuwbouwsituatie ook kiezen voor het weglaten van de luchtramen, zoals bij Van der Lans? Ammerlaan: "Wij hebben de luchtramen alleen maar een paar keer open gehad bij storingen. Je moet zorgen dat het materiaal in orde is en vooral dat je een betrouwbare noodstroomvoorziening hebt. Dan kunnen de

In de GeslotenKas vindt nu een omschakeling plaats van tomaat naar paprika.

ventilatoren altijd draaien en heb je geen luchtramen nodig, mits je bij de ventilatoren voldoende buitenlucht aan kunt zuigen. De angst dat je niet kunt luchten, is dan net zo reëel als vroeger bij de introductie van de teelt in substraat: de angst dat de planten geen water krijgen."

Volgend seizoen paprika's

Themato heeft goede ervaringen met gewasbescherming. Daar zijn de telers tevreden over. Er zijn 30% minder biologische bestrijders ingezet en de schimmeldruk is door de manier van telen (constant vochtgehalte) ook lager. Het bedrijf had in de tomatenteelt niet erg veel problemen met ziekten en plagen, want ook bij de open kas had de teler geen uitzonderlijke problemen.

Wat zijn de plannen voor de toekomst? Ammerlaan: "We zetten de teelt van tomaten in de gesloten kas voor een jaar stil. Het is jammer dat we volgend jaar niet verder leren over de tomatenteelt. Ik heb ook best even getwijfeld of we er goed aan doen. Maar uiteindelijk hebben we een goede deal gesloten en we gaan er van uit dat we van de paprikateelt ook heel veel kunnen leren. Juist de paprika, met

zijn ongelijkmatige productie, kan heel interessant zijn. We kunnen alleen maar speculeren wat dat voor resultaten gaat opleveren."

Hij vervolgt: "Mijn compagnon Martien Duijndam houdt de vinger aan de pols en geeft teelt- en technische begeleiding vanuit ons bedrijf. Er blijft immers de energiekoppeling met de open tomatenkas. De teelt wordt verder geheel uitbesteed. Wij krijgen het even wat rustiger."

Bezoek zal er zeker wel blijven komen in Berkel en Rodenrijs. Of het er net zoveel zullen zijn als dit jaar? Met 160 excursies van april 2004 tot en met dit jaar was Themato een goed visitekaartje voor tuinbouwinnovatie. Komend jaar is het de beurt aan paprika's.

SAMENVATTING

Theo Ammerlaan van Themato blikt terug op twee jaar telen in hun GeslotenKas. Het heeft tot nu toe opgeleverd wat men ervan gehoopt heeft. Een flinke energiebesparing en een goede productieverhoging. Een mooi startpunt voor alle nieuwe initiatieven die nu worden genomen. Komend jaar krijgt de paprikateelt de kans om te ervaren wat de GeslotenKas betekent.